De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten- Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag
24 november 2006

Ons kenmerk
VSV/DIR/2006/39233

Onderwerp
Toezeggingen AO uitval en doorstroom over cijfers
en informatiebronnen

Tijdens het algemeen overleg 'Uitval en doorstroom' op 22 juni jl. heb ik u drie toezeggingen gedaan die te maken hebben met cijfers en informatiebronnen.

1. Informatie over de cijfers over het relatieve schoolverzuim.

In 1994 is in de Leerplichtwet 1969 onder meer de bepaling opgenomen dat Burgemeester en Wethouders jaarlijks aan de minister van OCW opgave doen van 'de omvang en behandeling van het aan hen gemelde schoolverzuim in hun gemeente'. Doel van deze bepaling is om de minister te voorzien van de meest essentiële kwantitatieve beleidsinformatie over het toezicht op de leerplicht.

Achtereenvolgens ga ik in op de definities van de begrippen die in deze notitie worden gebruikt en de belangrijkste conclusies die uit de cijfers kunnen worden getrokken. In de bijlage bij deze brief geef ik enkele tabellen waarop de conclusies zijn gebaseerd.

Definities
Bij het toezicht op de leerplicht worden verschillende soorten schoolverzuim onderscheiden en wel de volgende:

1. Absoluut verzuim. Er is sprake van absoluut verzuim als een leerplichtige jongere niet in een school staat ingeschreven. Volgens de Leerplichtwet zijn gemeenten verplicht om te controleren of alle inwoners die onder de Leerplichtwet vallen in een school staan ingeschreven.
2. Relatief verzuim. Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel in een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Volgens de Leerplichtwet zijn scholen alleen verplicht om de gemeente die gevallen te melden waar het verzuim ten minste 3 dagen heeft geduurd, of ten minste 1/8 deel van het aantal uren les- of

praktijktijd in vier opeenvolgende weken. Deze gevallen van schoolverzuim worden geacht zo zorgwekkend te zijn dat er nader onderzoek en interventie nodig is. De school zelf blijft verantwoordelijk voor de behandeling van het korter durende verzuim.

3. Bij relatief verzuim wordt nog onderscheid gemaakt in luxe verzuim en signaalverzuim. Luxe verzuim treedt op als een leerling zonder toestemming tijdens de schoolperiode met vakantie gaat. Signaalverzuim is verzuim dat samenhangt met sociaal-emotionele problemen van de leerling.

Conclusies

1. *De aantallen relatieve verzuimmeldingen die aan de gemeenten bekend werden, als ook de aantallen processen-verbaal die de gemeenten opmaakten zijn toegenomen. Het totaal relatief verzuimmeldingen in het schooljaar 2004-2005 bedraagt 44.259. Het aantal processen verbaal bedraagt 4.203 in het schooljaar 2004-2005 (tabellen 2 en 3).*
   Deze toename weerspiegelt in de eerste plaats de grotere activiteit van de gemeenten bij het handhaven van de leerplicht – mede als gevolg van het beleid van de rijksoverheid, en niet een toename van de werkelijke aantallen overtredingen van de Leerplichtwet. De toename van het aantal processen-verbaal heeft te maken met de grotere prioriteit die het Openbaar Ministerie toekent aan leerplichtzaken. Daarmee is het proces-verbaal effectiever geworden als instrument bij de leerplichthandhaving.
2. *De aantallen van de bij de gemeenten bekende, absolute verzuimmeldingen zijn gedaald met 12% in het schooljaar 2004-2005. Het aantal absolute verzuimmeldingen in het schooljaar 2004-2005 bedraagt 5.681 (tabel 2).*
   Een deel van de daling van dit cijfer is te verklaren door de verbetering van de verzuimadministratie op scholen en gemeenten. Naar aanleiding van het project 'handhaven op niveau' is meer aandacht geschonken aan de uitvoering van het melden van verzuim.
3. *Ongeveer de helft van de absolute verzuimers wordt weer op een school ingeschreven (tabel 4).*
   Bij dit percentage moet worden aangetekend dat de gemeenten voortijdige schoolverlaters opsporen met behulp van de GBA. Daarbij krijgen ze te maken met grote aantallen 'vermoedelijke' absolute verzuimers die niet (meer) op het aangeduide adres wonen en niet verder op te sporen zijn. Het is in zulke gevallen niet meer na te gaan of er werkelijk sprake is van absoluut verzuim, dan wel van een administratieve onvolmaaktheid. In elk geval is het dan ook niet mogelijk om de betrokkene ertoe te bewegen zich weer in een school in te laten schrijven. Doordat een deel van de gemelde absolute verzuimers dus kennelijk niet verzuimt *zal het werkelijke aantal absolute verzuimers kleiner zijn dan aangegeven en is ook het percentage dat weer teruggeleid is hoger dan in de tabel vermeld.*
   Bij het onderscheid naar de verschillende soorten onderwijs die de absolute verzuimers het laatst hadden genoten zien we dat die het meest het basis- en voortgezet onderwijs betroffen. Dit is niet verwonderlijk, daar de meeste leerplichtige jongeren in het basis- en voortgezet onderwijs zitten.
4. Bij de verdeling van het relatieve verzuim over de verschillende soorten onderwijs (tabel 5) zien we, evenals bij het absolute verzuim, dat de meeste meldingen afkomstig zijn uit het

basis- en voortgezet onderwijs. *Duidelijk is wel dat het aandeel van de meldingen uit het voortgezet onderwijs veel groter is dan het aandeel van het basisonderwijs.* Dit is in overeenstemming met het feit dat de spijbelfrequentie toeneemt met de leeftijd van de leerlingen en in de latere fasen van de schoolloopbaan. Het aandeel van de meldingen uit het beroepsonderwijs is erg klein, omdat in het beroepsonderwijs maar weinig leerplichtige leerlingen zitten, waarvan het verzuim aan de gemeente moet worden gemeld.

5. *Ongeveer 10 % van het relatieve verzuim is luxeverzuim (tabel 2). Twee derde van het luxe verzuim wordt echter gerapporteerd uit het (speciaal) basisonderwijs en slechts een kwart uit het voortgezet onderwijs (tabel 5).* Een van de mogelijke oorzaken van dit verschil zou kunnen zijn dat het basisonderwijs, meer dan het voortgezet onderwijs, alert is op het signaleren van luxeverzuim.
6. *Verhoudingsgewijs neemt het aantal processen-verbaal voor signaalverzuim toe,' ten koste van' die voor luxeverzuim en absoluut verzuim (tabel 3).* Een verklaring kan de volgende zijn: enerzijds zijn de gemeenten zich in de loop van de jaren meer gaan concentreren op het behandelen van signaalverzuim, en mede doordat het OM meer prioriteit geeft aan leerplichtzaken, kan het proces-verbaal ook gebruikt worden als instrument om de verzuimer en/of diens ouders ertoe te bewegen mee te werken aan het oplossen van de achterliggende problemen. Anderzijds zijn er in de loop van de jaren meer aangepaste 'trajecten' ontwikkeld die voor absolute verzuimers een aantrekkelijk alternatief bieden om onderwijs te blijven volgen. Het gebruik van het instrument proces-verbaal is voor hen daardoor minder vaak noodzakelijk.

2. informatie over uitvallende PrO-leerlingen (stand van zaken)

Naar aanleiding van het AO van 19 april over het praktijkonderwijs wordt u de komende maand afzonderlijk geïnformeerd over de onderzoeken naar het getuigschrift vakmanschap, de uitstroom naar de arbeidsmarkt en de overgang van school naar arbeidsmarkt i.s.m SZW. In de Nederlandse beleidsdefinitie worden voortijdige schoolverlaters, die beschikken over een diploma van de assistentopleiding of een getuigschrift van het praktijkonderwijs én in het bezit zijn van een arbeidsovereenkomst, niet meegeteld als voortijdig schoolverlater. In relatie tot het onderzoek naar de loopbanen van pro-leerlingen zal ik nader ingaan op de aantallen uitvallers en de definitie die daarbij wordt gehanteerd.

3. informatie over verschillen tussen RMC-gegevens en de Enquête beroepsbevolking (stand van zaken)

In de factsheets over voortijdig schoolverlaten bij de nota 'Aanval op de Uitval' staat toegelicht hoe de verschillende gegevens worden gebruikt van een drietal informatiebronnen: de registratie van de Regionale Meld en Coördinatiefuncties (RMC), de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS en gegevens uit het onderwijsnummer (ON). Deze drie bronnen geven, vanuit verschillende invalshoeken

informatie over de aantallen en kenmerken van voortijdig schoolverlaters in Nederland. Momenteel wordt een onderzoek uitgevoerd naar de informatiebronnen voortijdig schoolverlaten in Nederland. Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van sleutelaspecten, die de keuze bepalen voor het gebruik van de drie informatiebronnen. In november zullen de resultaten van dit onderzoek beschikbaar komen. Mede op basis hiervan informeer ik u nader over de keuzes wat betreft het toekomstige gebruik van de informatiebronnen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven

Bijlage 1: Verzuimcijfers Schooljaar 2004-2005